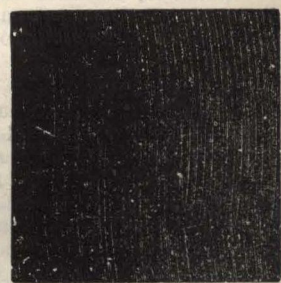

10. JUL. 1925

INTEGRAL

REVISTA

REVISTA
DE SINTEZĂ
MODERNĂ

ORGAN
al

MIȘCĂRII MODERNE
din

TARĂ
ȘI STRĂINĂTATE

No. 5

Iulie 1925

EXEMPLU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INTEGRAL

PRECIZĂRI

„Scientifique époque où les hommes sont rois, comment ne pas chanter ta promesse éclatante au lieu de s'enfermer dans un passé poudreux grand sans doute mais mort!”

Nicolas Beauvieux

Lui Cezar Petrescu și etc.

„Abandonne ta vieille attitude mentale en marge du monde”.

(Acelaș)

Nu-i pentru prima oară când se opune modernismului umbrela vetustă a tradiției, aceeași care a fost scoasă defensiv de către reacționarii cu isme în sulix, spârgeau orizontul. A agitat-o clasicismul față de invazia romantică, romantismul față de naturalism, acesta din urmă în nasul simbolismului și așa până astăzi. Tradiționalismul au traversat impermeabili, prefaceri și răsturnări, conservați în straturile suprapuse, ca în frigorigere, fără ca măcar geologic să poată denunța pătura locuită argila, nisipul sau calcarul. Efectele psiho-fizico-sociale (inadaptarea, înstrăinarea de timp și mediu) ei le suportă cei dintâi: sârma electrică apucată cu mâna goală, ecranul cinematografic spintecat cu costura (pentru a vedea ce se petrece îndărăt), idiomul cirilic și grafica reformată, când limba universală e esperanto, praștia școlărească învățată după avioane, etc., etc. „Copacul din asfalt” cu gunoi la rădăcină, nu-i decât rezultatul contagiunii, urmele naturale a unei activități sedentare, tăiată pe măsura triunchiului vegetal. Dacă trebuie să comentăm detaliile, amintim că mușul de țigare e dejecțiunea „contemplativului”, (omul modern fumează oxigen) „sforile de căneapă și cojile”, mărturia unei gospodării barbare (orașul modern se curăță mecanic), iar parabola în sine e estină literatură (poetul modern cântă nu bocește, în inima vieții, un lepros la poalele unui arbust).

Intre ziduri de beton armat și grădini artificiale, iată viața, marea viață, viața cea de toate zilele, viața orașului care amenință prin mii de coșuri de fabrică, viața care trăește cu și prin proiecte, prospecte și manifeste. E geometria trotuarului și pavajului care scrășnește sub mers; sintaxa inflexibilă a cetățeanului; intervenția simetrică și dură a inginerului. E izbândă care a început atom, pentru a se hipertrofia mai târziu în univers.

În drumul către elefant, vom întâlni infuzorii, muște, kanguri. Pentru stabilirea unui cult întâi s'a propagat credința, apoi s'au instituit preoții. Pentru soldații risipiți cari VOR înfăptui rapsodiile epopeilor, întâi se sună goarna mobilizării. Cine nu o aude e surd; cine nu vede rezultatele ulterioare sau chiar concomitent, e orb, sau în cel mai bun caz, miop. Cine mai ignorează azi, și nu are stăruitor în minte durerea de a fi putut participa la primele manifestări ale școlilor literare? Spiritul de paradă, de bravură, de sfidare și scandalul, ca fumul dens și prevestitor de pe crestele vulcanilor, plutesc destrăbălat asupra tuturor acestor începuturi. Și pretutindeni, manifeste și teorii, manifeste și teorii, manifeste și teorii. Prefața lui Cromwell, pletele lungi și vestele roșii, premiera lui Hernani și trâmbitarea pumnului impertinent al lui Théophile Gauthier, — iată manifestele romantismului. Prefața primei ediții a Poemelor Antice ale lui Leconte de Lisle și toată seria „Parnasului Contemporan”, — iată manifestele școlii parnasice. La Vogue, la Revue indépendante, la Nouvelle Rive Gauche, Lutèce, le Décadent, le Symbolisme, la Décadence, les Ecrits pour l'art; Paul Verlaine, Jean Moréas, Gustav Kahn, René Ghil, Stéphan Mallarmé și manifestele lui orale din Rue de Rome, Huysmans și manifestul lui „A Rebours”, Jules Laforgue, contele de Lautréamont, Arthur Rimbaud, Stuart Merrill, Saint-Pol-Roux, Francis Vielé-Griffin, — iată manifestele simbolismului.

Mai mult. În epoca eclosiunii și dezvoltării simbolismului, fiecare scriitor se simțea îndreptățit și dator să afișeze câte o profesiune de credință; însă și operele lor, sunt tot atâtea manifeste. Era un aperitiv suculent și rar, care preceda un formidabil banchet; o prețioasă prefață pentru viitor; o primă autocritică mai bogată în resurse și promisiuni; un drum care nu se poate deschide fără un prealabil studiu topografic.

„Arta poetică” a lui Verlaine, când a apărut, a avut alura și efectul unui manifest. (vezi violenta polemică a lui Charles Morice din „la Nouvelle Rive Gauche”). Astăzi, însă, caracterul dogmatic și epocal dispărând, ne apare și o privim ca o simplă stare de suflet și atitudine a autorului la un moment dat.

Desigur ostilitatea publicului — întotdeauna conservator în virtutea inerției — a fost înverșunată. Succesiunea „după sezon” a câtorva denumiri (Symbolism, Decadentism, Școală Romană, etc.) a mărit această dușmănie. — (Ar fi interesant de notat că toate curentele literare, la început, își reneagă numele adecvat: Victor Hugo și „Cenaclul Muzet” făceau o binevoitoare concesie criticilor poreclindu-se Romantici; iar Verlaine și ceilalți reclamau titlul de Decadenți, lepădându-se îndărătnic de acela de Simbolisti care, în ciuda lor, a rămas.) Totuși, după o trecere de câțiva ani numai, anemii sau indiferența publică s'a schimbat crescând, în admirație necondiționată. Și acum, sceptrul și tronul primind larg domnia eternității, nimeni nu se mai revoltă împotriva manifestelor și numele școlilor respective — manifeste și nume constituind școala însăși — sub pedeapsă de universal ridicol (cazul Iorga).

Detractorilor, cari n'au fost încă măcinați de cari și lepră, le răspundem: A apuca taurul de coarne, o fac toți măcelarii; dar a ingenuchiă acelaș taur stimulat de falfăirea drapelului roșu, acesta e apanagiul exclusiv al toreadorilor

Pentru secolul nostru, romantismul și simbolismul au murit din hipertrofia propriului lor EU; școala Parnasiană a decedat penibil, de inanție și ankyloză. Încercările de reinviere — strigoiul Neo — au ratat din germene. Câțiva impenitenți întârziți se mai cramponază de pulpana fantomelor.

E tragedia amară și comică a melcului dispunând unui automobil o cursă de viteză. De-asupra, însă, ondulând viguros peste vicisitudinile decadentei, vânturi contradictorii aleargă pe piste de aluminiu; conducte nomade săvârșesc pătrunderi virgine în tărâmul ființei; mașini noi se clădesc. În surpriza minutului caracteristic pulverizat, sensibilitatea modernă își cere mereu alte acte de stare civilă.

Se face caz de o obiectivare a artei; — integralismul constructiv o oferă. Creiând valori noi, iar pe cele vechi transformându-le; sfărâmând tipare și clișee în eflorescența combativă a ineditului; și deșteptând, sub cicatricea livrescului, fiorul pe nedrept exilat al senzației primare; — modernismul tinde spre cea mai fecundă și sensibilă obiectivare. Construirea lucidă și obiectivă a vieții, e vădit superioară intuirii ei. În prima avem un puternic și activ efort intelectual; în a doua, o superficială înțelegere prin reverie. În primul caz sunt comandant; în al doilea subordonat. Iubim prea mult libertatea și spiritul de dominațiune creatoare, ca — la rigoare — să nu le aducem și sacrificii, împotriva modernismului, se aruncă invective. Se ascut acuzații. „E paralogic; eliptic; obtuz; obscur; dement; anti-tradițional; importat; rodnic în teorii și steril în opere de artă.”

Răspundem: Știm: inteligența și mai ales mecanismul ei sunt alogice, după cum există gândire în afară și de-asupra imaginii și chiar a cuvântului.

Însă și viața e incoherentă și lipsită, cele mai adeseori, de fenomenul logic. — Poezia care o oglindește, firese, va purta stigmatul tuturor acestor caracteristici. Gândirea, sentimentul, etc., circulară lăurtric cu o viteză de 125 H. P., devine eliptică, — ceea ce negreșit se traduce în exterior prin cel mai strâmt eliptism verbal. Contemporanii cari au negat sau ignorat operă pozitivă a simbolismului, și-au împrăștiat epigonii până la noi. O enumerare a scriitorilor de la Jean Cocteau și Max Jacob până la Tristan Tzara și Joseph Delteil sau dela Alfred Jarry și Marinetti până la Franz Werfel și Herwarth Walden, ar fi inutilă.

Apoi: reclamăm titlul de campion al tradiției; fiindcă tradiție numim a merge în pas cu vremea. Respingem cu energie falsă tradiție a solului, și ne închinăm tradiției nesfârșite a omului. Prima e conservatorism; a doua civilizație; și dacă ieri am cântat inspirându-ne dela plug, boi, ogor, pădure, lură, amurg, — astăzi compunem jazz-band-uri pentru uzul cetățeanului care trăiește în anul 1925, privind cărbogăturii, lulevarde, avioane, boxuri, picăni, jocuri valutare. E o simplă transformare de valori și o ușoară inversiune a lor.

Dacă Bergson, Poincaré, Houssaye au creiat epoca simbolismului francez, prin intuiția, raționalismul inductiv și sistemele lor biologice, — epoca noastră de constructivism internațional a creiat pe marii transformatori de valori (estetice, morale, sociale), Einstein, Freud, Erik Satie, Lenin, Picasso. În amestecul acesta de nume „exotice“, s'a spus: import, împământănire. Dar vina (dacă vină se poate eticheta aceasta) importului culturii occidentale nu se poate arunca în nici un caz în sarcina moderniştilor. Adevărații delicvenți sunt predecesorii, dela Grigore Alexandrescu, Vasile Alexandri și Eminescu până la simbolişti. Ei și numai ei au transplantat și împământănit singurul și intrasigentul „neologism sufletesc“. — Azi însă ne găsim în plină tradiție.

Acel pretins import al „temperaturii morale“ moderniste de aiurea, rămâne deci o postumă judecată și o greșită interpretare a situației literare.

Nu împământănim nimic. Cântăm. Cântăm bulevardul Elisabeta și calea Victoriei; cântăm conglomeratul de oameni dela Moși, cântăm tramwayul 14; și, mai presus de toate, cântăm Strada, Uzina. T. F. F., Inteligența, Omul — fie că s'ar numi Cezar Petrescu, Charlie Chaplin, Wiking Eggeling sau Phillippe Soupault. Totuși, civilizația în eternă acțiune și invenția de fiecare clipă, ne-au silit la o intervertire de noțiuni: în locul tradiției statice a istoriei, am înstituit tradiția dinamică a geografiei.

Frenezia dionisiacă a vieții ne repugnă ca prea subiectivă; — Nietzsche a călătorit numai cu brișca.

Admirăm, însă, pugilatul atomilor în moleculă; Marile Expresse Europene lunecând sub întunericul ținuturilor adormite, asemeni cometelor; erupția fabuloasă a sondelor petrolifere; baletul limpede și nestatornic al dolarilor. În competența certificatelor de circulație, dinamismul mecanic al maselor, suflul enorm al colectivităților, uragane de inteligență fără hotare, împing corăbiile modernismului.

Dela culoarea locală și chiar națională a romanticienilor, până la exotismul parnasienilor și simboliştilor; și, dela acesta prin europenismul lui André Gide, Gobyneau, Guillaume Apollinaire sau Valery Larbaud, până la mondialismul ultimilor veniți, evoluția a fost subită, totuși nesimțită. Nu o recunosc decât rău-voitorii.

De aceea nu mă simțim nicăieri străini Drumul dintre antipodi e un nerv. Pe acest nerv, și numai pe el, mai poate patina conștiința.

Iubim T. F. F. și uniunea Radiotelefoanelor, fiindcă prin ele am explorat împreună cu Amundsen Polu Nord: fiindcă prin ele dansăm pe melodile unui jazz-band din Londra; fiindcă prin ele suntem frate cu cow-boy-ul iscusit din Colorado, cu hindusul care vinde banane pe piețile Calcutei, cu negrul care sculptează, în lemn de boabab, feteși, în pădurile Congo-ului. Omul, fixat de pământul natal prin rădăcinile unei tradiții prost înțelese și ale unui conservatorism retrograd, a avut numai viziunea în timp a umanității, s'a putut lăuda numai cu experiența istorică.

Învingând, însă, principiul gravității prin viteza avionului și evadând de-asupra vremii, azi, ochiul lui cuprinde spontan și simultan marea și amețitoarea viziune a spațiului, enorma și mult mai productiva experiență geografică.

INTEGRALISMUL, echilibrând ambele viziuni în doze potrivite și îndelung premeditate, construind din nou pe om și așezarea lui socială și estetică, îl ridică îndrăzneț la gradul de demiurg, creator de valori ex-nihilo, supremă chimie a pragmatismului cotidian, închețată într-o formulă interplanetară. — Aceasta nu se chiamă antitraditionalism și revoluție; aceasta se numește, credem evoluție a spiritului.

Și, în cadrul acestei evoluții, ne revendicăm, ca precursori sau chiar ca activi combatanți, pe însăși maeștrii criticilor modernismului, dela Baudelaire — primul poet, în cronologia civilizației, al vieții citadine — până la Pirandello: dela Paul Claudel până la Bernard Shaw; dela Walt Whitman până la Tudor Arghezi; dela Kipling până la Maniu.

Alături de această mare, adevărată și singură posibilă tradiție, șerpuește insinuant, nenorocit, buimac și redus, simulacrul unei alteia; o fantomă care vrea să fie amenințătoare, o poruncă geloasă suprimând neguri inexistente. „Feciorul lui nenea Tache arhivarul“ ar face mult mai bine să rămăie la tradiția familiei, mobilându-și, mai departe, plămâni cu praful și șoarecii istoriei naționale; „feciorul lui Badea Ion din cătunul Valea cu râpi“ își poate continua nestânjenit manevrele ancestrale la coarnele plugului, cerând, sub inspirația aceluiași boi, și alte exproprieri.

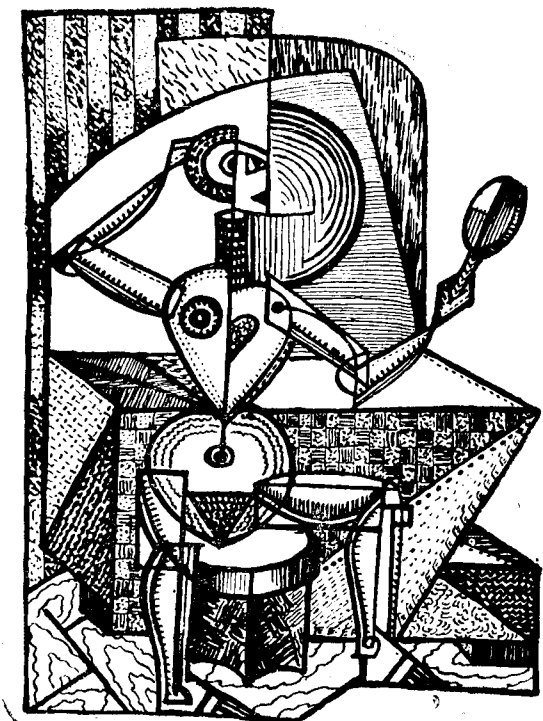
Din prototipi ai unei clase sociale, vor ajunge prototipii unei patologii.

Creerul lor, atrofiat de neintrebuintare și de munca manuală meschină, zilnică și pe care generații, înaintea lor, o suporta fără revoltă, și inteligența lor lent roasă de neuz, azi sunt organe fără rost anatomic în corpul lor, anacronisme destinate extirpării, la prima jenă, ca apendicele.

Asemenea organe sunt menite să dispară.

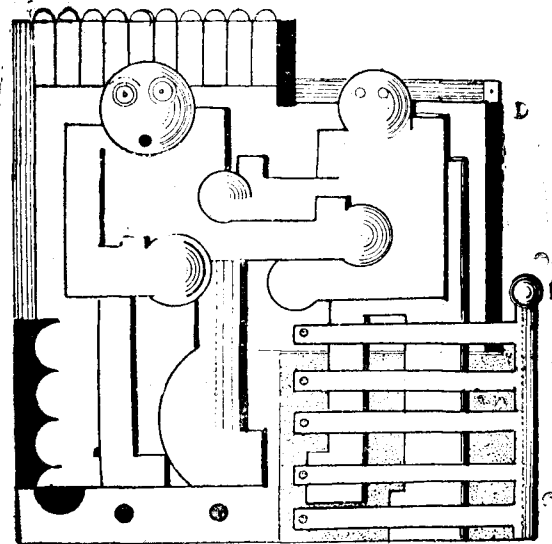
Asemenea oameni, neadaptându-se mediului și vremii lor, sunt sortiți distrugerii. — Noi, însă, vom continua să ardem arhivele, să hrăim primăverile cu autoplugul și să ne hrănim cu electricitate.

„Integral“

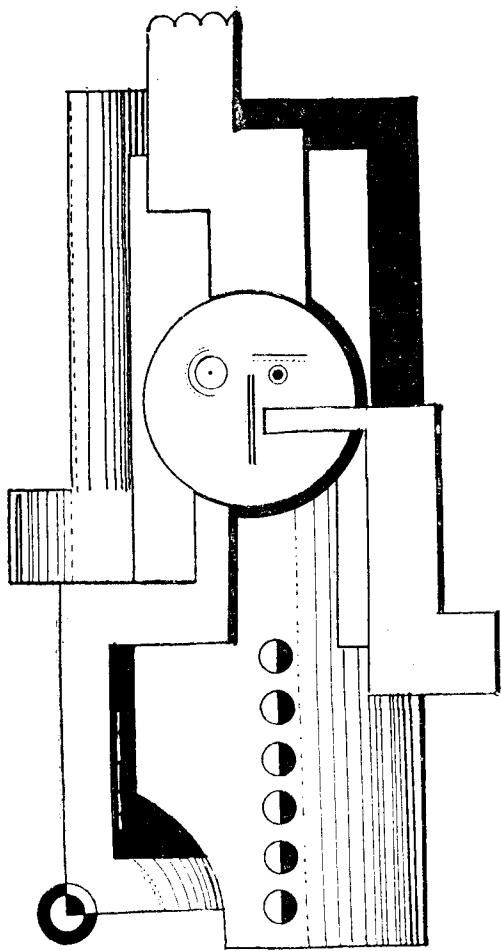
La toaleta

Corneliu Mihăilescu

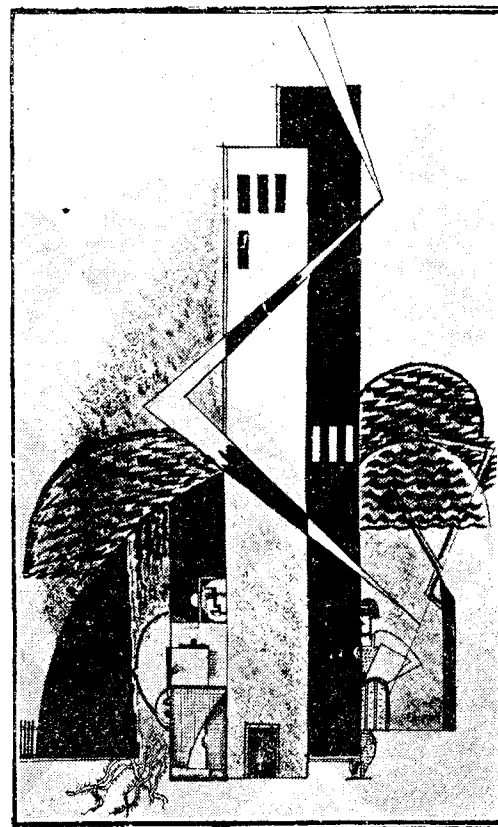
Foxeurii

Victor Brauner

Desen

de Brauner

Desen

de M. H. Maxy

CE TREBUIE SĂ ȘTIEM UN TÂNĂRIȘ LA 45 ANI

Dragă Domnule Maxy.

Citind numărul, împovărat cu elogii pentru modestul personaj ce bănuiesc a fi, al revistei INTEGRAL m'am întrebat ca omul: nu sunt și eu un integralist și constructivist, de felul D-voastră, colaboratorii principiului și ai revistei? Dacă nu mă înșel, constructivismul dv. se deosebesc de alte variate constructivismuri prin aceea că este integral — și a fi constructivist înseamnă, poate, a croi materia și natura după tipare intelectuale. Sau poate că înseamnă altceva și mai multe alte lucruri speciale și controversate.

Odată, influențat de tinerețea constructiviștilor, m'am surprins improvizând intuitiv un vis constructivist: despre cum ar trebui să se prezinte viața și plastica socială într-o eră ca aceea. M'am gândit, de pildă, la căile de comunicație și la vehiculul cu motor, și am descoperit că linia dreaptă devine o imposibilitate în concepția unui constructivist integral. Drumurile actuale, foarte înapoiate și reacționare, vor trebui să cedeze în fața unui drum mai puțin elementar și simplist, construit în zigzag — așa că un automobil care ar pleca la Predeal, din București, la orele 8 dimineața, să se găsească peste patru ore exact în același punct, de unde trebuia să fie pornit, ca și cum nici nu s'ar fi deplasat. Dacă înțeleg bine, un automobil pornit Mercuri din Capitală, va trebui, în exactă logică de constructivist și mai ales de integralist, să ajungă la Predeal Marțea trecută, adică exact cu 24 de ore mai de vreme.

Cum se va executa acest marș biruitor al unui automobil, trebuie cercetat. Imi închipuiesc că numai zigzagul șoselei, care să înainteze în linie dreaptă cam de vre-o zece kilometri pe metrul de lungime, ar fi insuficient. Fiecare unghi de zigzag va trebui prevăzut cu un tampon activ, el însuși mișcat de un motor, al căruia creștet să izbească radiatorul virtos și să dea mașina îndărăt, de câte o mie de metri, în funcțiune de centimetru pătrat (sau cubic: mecanicește este indiferent). Evident, problema nu este deslegată printr-o simplă sugestione.

Dar dacă integralismul este o școală nouă, mai recentă chiar de cât constructivismul, eu: și fi partizanul unei școli și mai recente și, în exemplul de mai sus, aș propune că pentru ca să ajungi înainte de-a fi plecat, nu cu 24 de ore dar cu 30 de zile, ar fi egal ca mașina să nu mai plece de loc și, pentru perfectă siguranță, i-și dărâma motorul în momentul ieșirii din fabrică. Nimic nu mă împiedică să dărâm și fabrica înainte de a fi construit un singur motor și să suprim și acționarii societății anonime, după ce vor fi deșeurat 33% din capitalul de bază.

S'ar putea să fi făcut câteva erori în schematica ideologiei; nu cred să mă fi depărtat enorm de adevăratul ideal al ultimului curent. Aștept confirmările dumitale.

În revista Dv. am găsit capete cu unsprezece profiluri, cu un ochi de-asupra pălăriei și cu celălalt pe mușama; am găsit fire de mustață ivite în spinare, peste sacou, nasul demontabil și ghetele făcând corp cu ființa. În loc de creier, un portret purta, mi se pare, în craniu, un grilaj de lemn vopsit verde, prin care se uita încoace un câine dresat — și o inscripție: „Sunăți“. Propriul meu portret din INTEGRAL era agrementat cu 10—15 capace de aluminiu așezate în dosul urechii mele: ar fi fost de ajuns un bobirnac în ultimul capac, pentru ca portretul să înnebunească. Vreau să zic că în lumea Dv. totul devine posibil și ironia funcționează cu o severă gravitate.

Foarte bine, dragă Domnule Maxy! Viața e mediocră și gustul nostru se atrofiază sorbind din aceleași pahare un interminabil conținut. Eu vreau să mănânc paharul: cine ar putea contesta suculența sanguină a noului meu chef? Și după ce voi fi înghițit paharul, nu mă voi opri: voi mânca furculița, cuțitul, lingura și piciorul de cristal. Voi ataca violent, cu gura căscată, dulapul din sufragerie, dulapul cu rufe: voi mânca indispensabil, gulere și ciorapi. Și ce-are să fie, vom vedea. Și când voi fi devorat totul, găsindu-mă în fața unicului organ al maimuții, pe care — vai! — l-am pierdut în preistorie în lupta cu crocodilii, voi mânca amintirea unei cozi... Ajung la automobilul care a sosit în ajunul plecării.

Al dumitale cu drag.

T. Arghezi

AVATARURILE LUI ABRAAM TEXAS ¹⁾

Lui Armand Pascal

Abraam Texas vegeta în creierul unui Ski Scrapers unde-l exilase nu atât starea modestă, cât mania unei formule de cauciuc, căreia se robise încă dela etajul 19. Ascensiunea celor zece caturi îl costase cincisprezece ani, o duzină de alpenstokuri, plus câte doi dolari de fiecare dinte metalic pentru obeliscul etapelor.

Aparența lui fizică nu importă. Ar fi și greu de fixat considerând că purta quasipermanent o mască de sticlă, sub care pluteau ca într'un borcan, câteva piese confuze, ortografiate de muște și ușor crăpate longitudinal. De fapt masca constituia mai puțin o pavază de laborator, cât un ecran pe care-și proiecta în bloc emoțiile, printr'o sinteză colorată, (cum fac unele șopârle). Verde semna la o teribilă dramă nervoasă, galbenă o paradă sentimentală, iar fulgerată de aur, un râs explodat în vid, care-i săpa în centrul feții o groapă de carne cu perspectiva 'n plămân.

Texas trăia izolat. Larva îi orbea nervii. Păstra — amuletă — criza unui îndepărtat voiaj duminical, acum zece etaje. Cercetase în gară singur, inima roșilor, luciditatea mecanicului, scleroza șinelor. Pe ușa vagonului, chiar ecuația rezistenței. Și o bonetă de aviator pentru comă.

— D-ta sforăi Mister? Nu-i prudent, e semnal pentru pickpocketji. — Miss, biblia se c'țește cu limba dacă vrei să te audă cerul gurii. — Fără supărare onorabile colonel, în ziua când se va fi descoperit vaselina ideală pentru osii, toată armata d-tale poate face exerciții de tit în timpanul meu. Până atunci îți vreau sabia epolet.

Între timp, locomotiva angajase cu itinerariul lupte de tauri. Copaci traversau „planșă“ fereastra, șomeuri pe două rânduri aplaudau cu târnăcoape, pietre chilometrice jucau șah, cirezi devastau valizele din plasă, curenți familiarizați cu elicea tachinau boneta lui Texas și exact pe muchea compartimentului, un auto, fugind pe loc (roata morții) mâncând viteza din șofeur, (se vedea cum slăbia) ca un paing musca.

It's a long way.... It's a long way.... It's a long way.... Ce? Texas își mușcă dinții. Ca o nevralgie subită, amintirea: Noapte de fanfară (toată garnizoana de alamă), capsule cu bemoli împingând mansarda, pereți diapazon, etc. Distrat mestecase câteva note (fiindcă aduceau cu sâmburii de mac?) scui-pate apoi passe-temps sportiv — în matricea sonoră. — „Le-am aruncat, precis. Notele aveau gust de tutun, cocleală, sudoare, panică și de încă ceva care-mi scapă. Pe unde naiba s'au întors? Aveam doar vată 'n urechi. Și de ce au hibernat până astăzi?

It's a lo-ng w-ay... It's-a l-o-n-g w-a-y...

— Ah roși melomane, ban farsor svârlit după „ora barului“ în pianul automat, zece kilometri de film numai titiu, tren-regiment, m'ai recunoscut, m'ai pus sechestru pe memorie. Destul. Nu-mi vei străbate palma, marș dun-dum. — Pentru numele Domnului, onorabile colonel, nu te-ai săturat de muzică militară. — Biblia nu-i copil de leagăn Miss. — Crezi că sforăitul — ascultă Mister — e mai sociabil răstignit pe portativ!

It's a long way..

În creier Texas simți cum prosperă o sucursală „Yost“ un campionat de mașini de cusut, plus o herghelie de fahiri dansând desculți pe cioburi de sticlă — „Luați seama la claviatură, e tot ce-i mai delicat — Bravo d-șoară pânza d-tale are un tiraj de 100 cănași pe oră. — Nici o pară oribili saltimbanci, aveți picioare false.

Stop. Marșul se evaporă ca o palmă. În artere doar coralii unei congestii. Dezancorat autoul ară șoseaua cu viteză proprie, locomotiva asudată, cu banderile'n coarne rumega „Minutul“, flasc peisajul pitit sub traseu, samirileau vântul îi massă pectoralii. Texas descinse.

— D-le mecanic dacă mai cânti în timpul serviciului te reclam.

De atunci numai odată pe lună ascensorul îi bătea la ușă. Se auzea un pocnet de falange, apoi un dialog cu un scaun, apoi o parantesă de păclă (pentru cuvintele ce merg în vârful picioarelor), apoi o vânătoare de ore (ucise pe la spate înăbușit, cu casse-têteul). Ca un pumnal în spinare cheia răsucită apaș în ușe. — În gaură o clipă, țipăt de sânge, ochiul lui Texas.

Pe culor groomul. — „A venit hingherul de guzani“. Prin broască (confruntare cu presupunerea) ghetrele lui Puk Taylor încheiate ermetic, ca niște gilete de poatrinar. Seara ascensorul muta mansarda la parter.

Abraam Texas căpătase probabil în urma frecvenței mănuirii a machetelor de cauciuc, o minunată virtute de a se dilata și strânge voluntar, virtute neaducătoare de profit, afară de o oarecare comoditate domestică. Asta explică cum reușea să se miște într'un spațiu cât un cupeu, fără să irite letargia vr'unui obiect și cum uneori spârgea sîta de gaz, cu o simplă destindere vertebrală.

1) Din „Supraamericanul“, care va apare în curând cu ilustrații de H. Maxy. (Vezi *Integral* No. 1).

Incăperea a fișa strictul inventar:

Un pat care deși scurt, grație proprietății sale nu-i servea drept corset, afară de cazul când laminat de somn, evacua printre gratii gâtul picioarelor. Dimineața găsea totdeauna spânzurate pe glezne, de către groomul aferat, prosopul priment și un jurnal științific la care era abonat.

Lângă fereastră un cuțar masiv ghintuit cu piroane și brandeburguri de nichel, jumătate ladă wertheim, jumătate sipet rustic de zestre, vast și tombal, destinat colecției de șobolani furnizați de unicul prieten Puk Taylor. Apoi între cuptorul portativ, acoperit cu eprubete, ca o spinare de ventuze și umbra unui furnal exterior, o măsuță de azil, (cumpărată la licitația cercului Shprg), care continua să facă echilibru pe „Vechiul Testament”. Restul era mobilat cu ușă, miros culinar, bacilul lui Koch și odată pe zi, la ora vizitelor, soare.

Incă dela etajul VII Texas ciopărțise timpul, conform următorului program:

Ora 6 — ridicarea piciorului drept, (stângul ad-interim zăvor pentru ușă), la nivelul miopiei și citirea cu glas tare rubrica referitoare la brevete.

Ora 6 jum. — toaleta măștii de sticlă, cu cretă, abur bucal și mâneca celei mai intacte flanel.

Ora 7 — plimbare pe acoperiș.

Ora 8—10 — prima experiență.

Ora 10—12 — „ ”

Ora 1 — prânz frugal (două ouă, 125 gr. legume, complectat pentru realizarea cuantumului de principii cu injecții de cacodilat, fier, mercur și aqua distilata).

Ora 2 — 3 plimbare pe acoperiș.

Ora 3 — 4 reflexie.

Ora 4 — 5 „ ”

Ora 5 — 6 mișcări de întindere și extindere în vederea primei conferințe asupra cauciucului sintetic.

Ora 6 — 7 căutarea chibriturilor pentru lampa aeriană.

Ora 7 — 8 „ ” „ ” „ ”

Ora 9 — (vezi ora 1, minus injecțiile).

Ora 10 — umbrel deabușirea prin creier pentru găsirea unui explosibil de exterminat păduchii de lemn

Ora 11 — primul vis în formă de bust.

Ora 11 jum. — Al doilea vis în care „Vechiul Testament” și șobolanii joacă melodramă.

Ora 11 trei sferturi. — Revenire pe căi dosnice la primul vis, pentru extaz.

Ora 12. — Apoteoză. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din carnet. În sfârșit Evrika! Sinuciderea în rate. „Specificul” despre care Paracels vorbește la capitolul Materii aspirante și-a rupt sigiliul. Poate atrage aproape 150 livre de carne. Eri prima experiență cu un papagal. Specificul i-a pompat, (magnet sau undiță!) ambii plămâni. Moarte promptă.

A doua experiență. Subiectul, un St. Bernard, famelic, bastardul unui vecin condamnat pentru sodomie. Semicloroformat. Notez în pripă fazele operației. Asistent Puk. Animalul fixat pe cuțar în postura odihnei. Impotriva surprizei, coada înnodată de mâner. (Puk reuși să-i descleșteze fălcile, proptindu-le cu o bucată de cercevea. În lipsa pincetelor, limba sudată de buza inferioară cu două timbre jubiliare). Clepsidra reglementa funcționarea egală a Specificului. Întâi a început să se desprindă plămâni stâng, încet, cu un fășăit particular de blasture deslipit de pe o rană. Inregistrez ca prim fenomen, o comoție de jos în sus, un fel de balet al labelor, propagat subit și totuș gradat, ca undele. Paralel spazme sărind vertiginos din coastă în coastă, ca niște ciocănașe de țimbală îmboldite de marș. Beregata se umfla progresiv, ca un ciorap tras pe un picior opărit. După 16 minute ochii își sporiseră capacitatea mirării în așa grad că sătui de spectacol, plezniră ca niște becuri, gâtul depășise raza capului, vinele incendiate deschideau febril robinetele. Gargara agoniei. Animalul isbuti să prindă un geamăt, care se ascunsese între metalul lăzii și ghiare. Il toarse două secunde în fire roșii, apoi lasso de panică îl svârli la întâmplare și repetat pe spinare, ca o frânghie alpină reperând suportul. Fatal, geamătul acrobat pe laringe făcu un pas greșit prăbușindu-se în stomac. În aceeași clipă fălcile se dilatău ca un vagin și o masă de carne sări flasc pe podea. De Profundis! Operația continuă totuși. Exodul viscerelor. Individual fiecare organ, pășea cuminte spre gură, pelerinaj de abator pentru cultul naturei moarte. (Deși mediocru științific, m'am delectat amuzat, la ciudatele și surprinzătoarele manifestări). După plămâni, inima tășnită ca un pumn, ficatul macferlanui fierii rinichii din care s'ar putea fabrica urechiere pentru ger, apoi vreme de o oră intestinul desbobinat ca o banderolă de telegraf, sau ca un metru ingineresc.

Finis. Pielea vacantă așteaptă textul de paie. Specificul a evacuat 75 livre. Rămâne să cerc experiența umană. Rubrica cotidianelor conține încă disperați amabili?

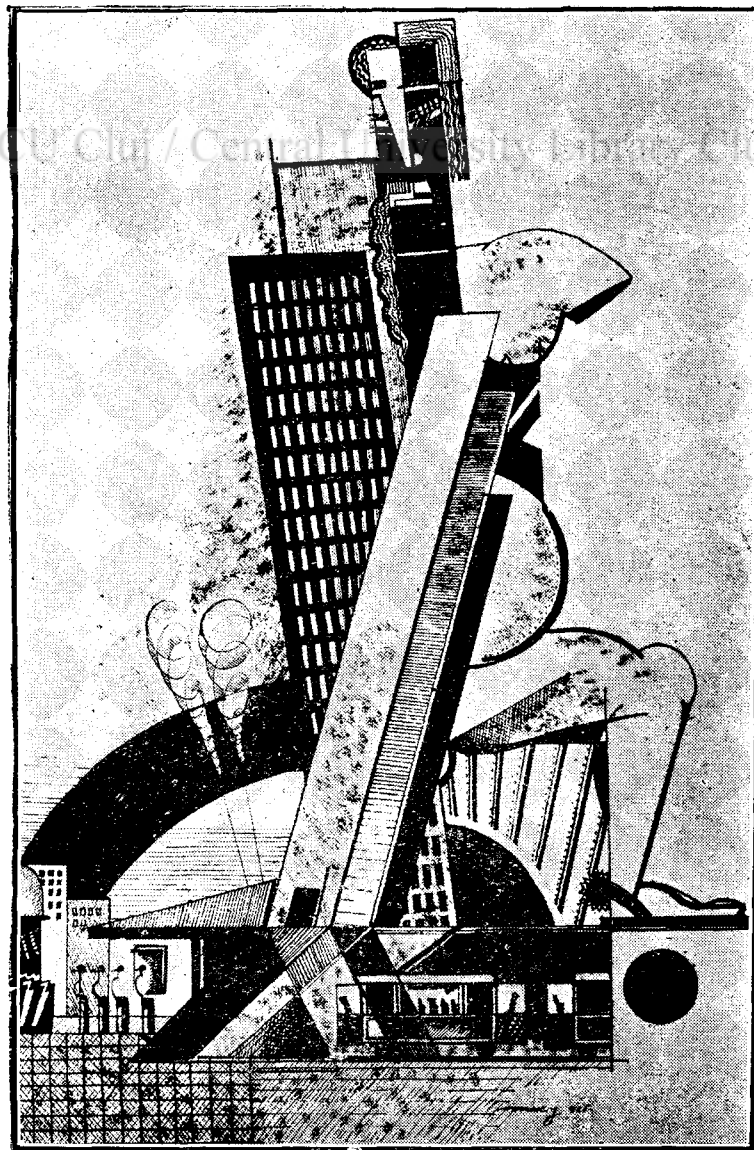
Într'o seară înainte de pogromul păduchilor de lemn, Texas avu o criză de ipocondrie. Cum elementară parașută, se impunea digresia dela singurărate, recourse la măsuța învocate. Curând bronzuri savante,

se rându'ra după ordinea parastasului pe rafturi și podea. Texas deschise meetingul. Prinzând un moment propice se instalează îndărătul cuptorului (ca să pară deasemeni bust) și începu să conferențeze asupra invenției sale spre marea încântare a lui Newton care-i ceru o mostră să-și repare bretelele. În ceace privește Specificul, Greissler susținu că ar putea fi utilizat la asanarea canalelor, adăogând că descoperirea ar reveni fizicianului Heracles, care a aplicat-o cel dintâi grajdurilor lui Augias. Urmă o dispută farmaceutică, și poate un început de conflict, dacă Texas înarmat cu un fiacron cu oțet nu i-ar fi amenințat cu cocleală.

Halucinație? Subit pereții avură hemoragie. O lumină de cinci sute becuri **stînse** gazul. Bronzurile evocate, reintegrare precipitat porii măsuței. C-o simplă destindere Texas sparse luminatorul și putu constata că era pivotul unui incendiu, frenetic și orbitor ca un asediu de reflectoare. La 12 ora apoteozei, luă o pastilă de curaj. Febril strânse toate eşantioanele de cauciuc și le legă într'o singură coloană de talpa americană. Eși pe acoperiș și ochind în nunta flăcărilor o pauză gri, se precipita. Dar o, miracol infernal! Exact când proteza elastică pecetlui salvarea, asfaltul schiță o figură de rachetă. Minge osândită, numără vertiginos din patru 'n patru, etajul 10—14—18—22 - 26 firmament, viceversa 20--16--12--8--4 parter. Vreme de opt ore, voiajul lui urcă dela 10 contra 100, la 500 contra unu, cota pariurilor. Abraam Texas răsturnase gravitatea. Abraam Texas reușise să concureze ascensorul, scripetele, fântânile arteziene, zigzagul și mai vartos trecutul lui sedentar. Un fotograf îl vână în poziția Invierii, răsfoind vertical o carte decolorată de viteză, probabil Vechiul Testament. Cineva îi aruncă o pipă.

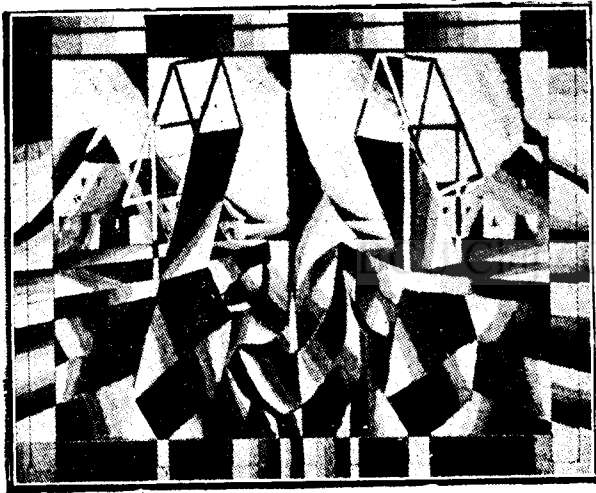
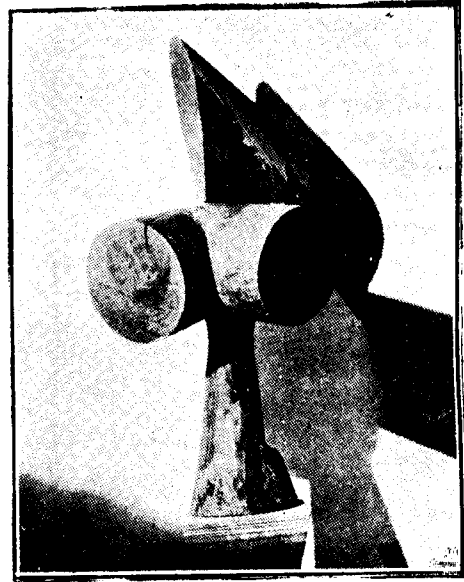
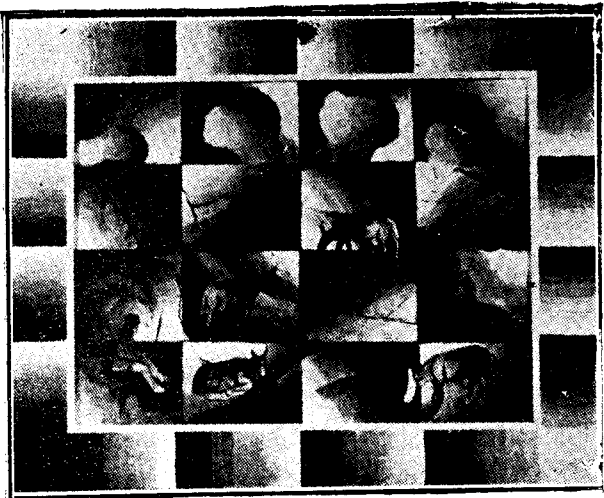
A doua zi la prânz, după încercări infructuoase de a fi **fixat**, după ce se experimentase pe rând smoala și cleiul, capcana de lup și imperativul categoric, canjea și hipnotismul, ancora și tămăia, al treilea consiliu municipal în 24 ore, hotări o acțiune disperată. După o prealabilă rugăciune calvină, un ofițer trase cu mitraliera, singura armă indicată. Un glonte îi circumcise călcâiul, altul la etajul 13, îi plombă inima. Numai așa Abraam Texas a putut fi scăpat.

F. BRUNEA.

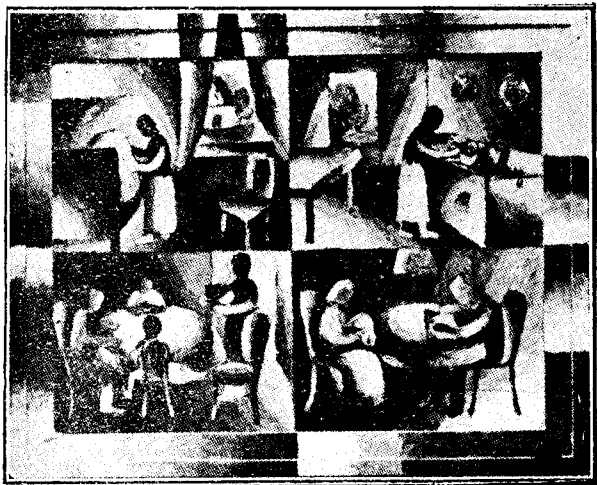

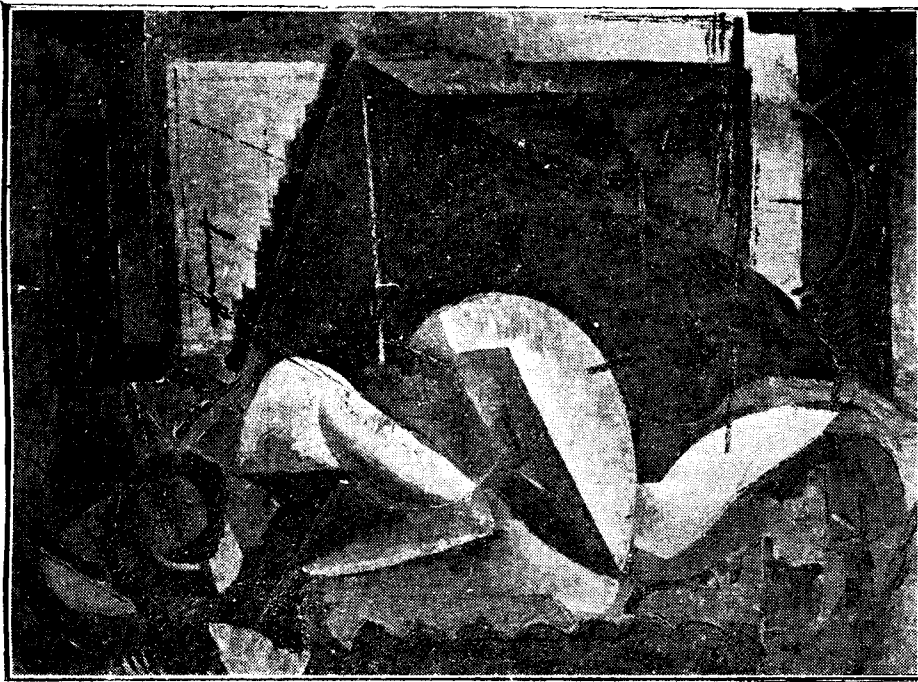
Instantaneu american

M. H. Mavy

Central University Library

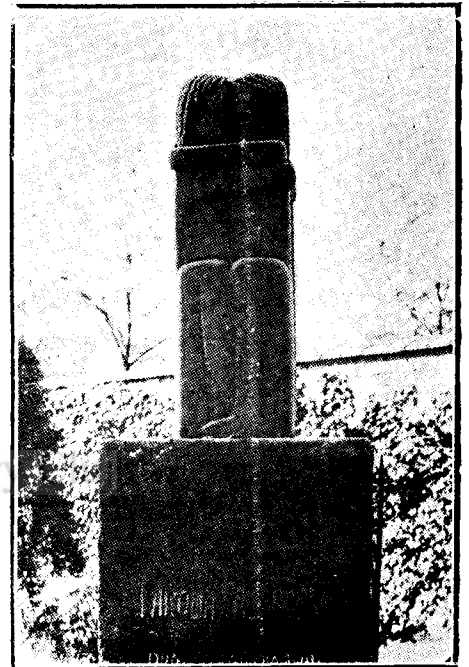

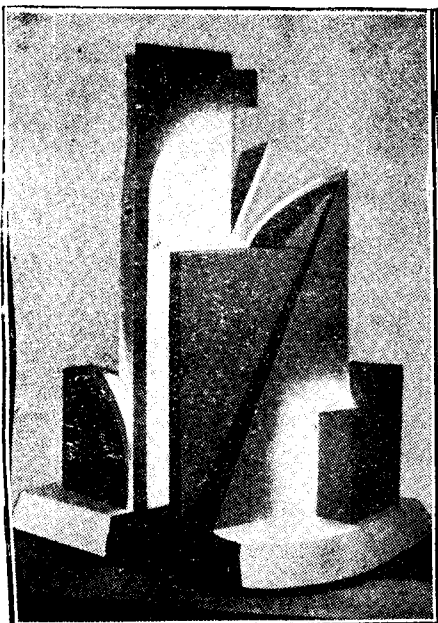
6

BCU Cluj / Central University Library

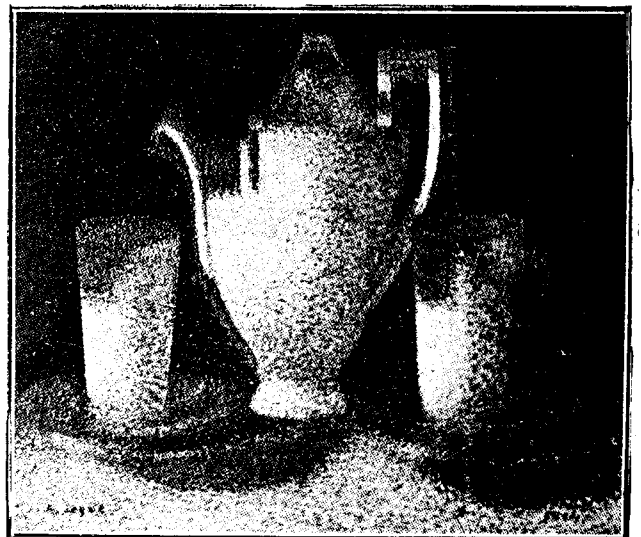
1 — Arthur Segal — Peștișii cu vâni. — 2 — A. Segal — Pod. — 3 — A. Segal —
 Gospodina. — 4 — C. Brâncuși — Vrăjitoarea. — 5 — M. H. Maxy — Portretul D-nei
 M. L. — 6 — M. H. Maxy — Nud. — 7 — Nicolaus Braun — Plastica luminoasă
 8 — C. Brâncuși — Sărutul (cimitirul Montparnasse). — 9. A. Segal — Serviciu de
 cafea 1925 (în poezia orașului Berlin).

8

7

9

ST-NAZAIRE

Simona panoplie în amurg plajă
luminile se sparg ca sămburii prin pas
apele tremură până unde bărci în glas
ca iepuri de câmp spuma valurilor
înserează.

Albumină vântul în pulpe coagulat
luna la câțiva metri și plopii din noi
ce florete ochii tăi prin aerul rarificat
fii pieptului oxigen cât ceresc altoi

Marea își mușcă buzele prin catarg
poate chip
arc voltaic surâsul și în gest amnar
stele naturale și-au întins rufele pe
nisip
atât tâmplele au sunat ca trotuar.

Sgârie epiderma ceasului salin
devastează-mă ca pe o garderobă
ca pe o cască
de economie pescarii se întorc prin
sângele marin
suprareal respirația pânzelor învie

Stăm lipiți ca două timbre inaugurale
Fluxul sărută țărnuțurile
plămânilor
noștrii luna pune cerului în argint
zăbale
tăcerea pulsează precum gâtul tău
Simona

St.-Nazaire

Ilarie Voronca

prospect

stradă de curând
inventată în care
copilul Isus vinde cărți
postale ilustrate cu vederi din
Orient, gândesc mai departe Fe-
cioară Maria profesiunea de sfântă
azi nu mai e rentabilă prin „Mica Publi-
citate“ se caută lucrătoare de fabrică
trotuarul merge cu saboți de lemn
totuși nuești în Olanda tavernă
sau cântec înflorit în sub-
sol un tramway electric
trece spre Damasc

M. Cosma

urmăresc viața pe hartă
zilele compun tratate de geografie
caut la tabla de materii
unde voi fi mâine

Mihail Cosma

EXTRAORDINAR

În cow-boy cuvânt și orificiu s'a retras cu torțe
era când purtai rinichii verzi ca pe un drapel alb
voilà aci oscilația glasului ca toate busolele la Sud-Est

scara te-a bătut confortabil pe umărul de lux
trec în fiecare marți sub aleile de plopi din stomacul tău
și ochiul înregistrează ventrilog sau e numai o batistă bleu

axă oasele sunt numerotate cum fotoliile la cinematograful
aerul s'a plimbat cu funde la gât pe bulevardul de bumbac
când trenul îl porți ca duminicile în presse-papier

gentleman cu planetele am jucat estetic foot-bal
trimete primăvăratec crii sau receptoare de telefon
acum în camera ta mă simt ca într'o odă

lumina o porți precum o floare la ureche
stelele se ciocnesc la fel minutelor în sufragerii
prin orașul tău cubist d-zeu e cu scaun la cap

zincograf trotuarul în calendar funcționează abstract
15 trepte în tine scobor prin hall cu fructe și becuri
în parcul coafat sălciile mai poartă redingote

te cunosc în trup ca într'o gară mersul trenurilor
și surâsul l-ai deschis în loc umbrelă de soare
treci comprese norilor pe cerul de bambus

creeri ard cu carbid în noaptea hardmuth
dacă ești moară electrică macină pneumatic nervii de grâu
și primește dansul inimii în salonul plămânului drept

Stephan Roll

INSEMNAȚI DESPRE ARTA MUTĂ

Antichitatea și-a însemnat existența prin ceea ce Homer și aczii lui au lăsat scris în Iliada și Odiseea. Ulise este un tip clasic: aventurile lui, opera zeilor, s'au desfășurat undeva în locuri atunci necercetate. Dar în fața acestei forțe divine, tot ceea ce este în el uman, inteligență, credință, șiretenie, scepticism, suferință, elan, etc. stă scut. Eroul modern numai este o jucărie a zeilor. El își trăiește viața nevoilor lui, a dorințelor lui și a societății, elemente ce pot suferi constrângere.

Douglas Fairbanks: erou cavalier, înseamnă pentru America o eșire din obișnuita cărare a preocupărilor materiale. Planul eroului cavalier, fie el Robin Hood din Craiul pădurilor, sau Ahmed din Voleur de Bagdad, deși de esență romantică, suferă constrângerea unei vieți realizată într-o epocă mecanică.

Activismul și optimismul care se degajează din efortul artistic a lui Douglas, sunt rezultate ale unei vieți în care civilizația și progresul contează în primul rând. De aceea spre deosebire de romantismul celălalt sentimental și dulceag, neo-romantismul actual (și mai accentuat din cauza ideii de viață, adăugată) este viril și conștient.

Dar pentru satisfacerea unor cerințe încă infantile, în ceea ce privește estetica, realizatorul american nu s'a putut aventura prea departe. Pedepsirea răului, recompensarea suferinței, cu un cuvânt supremația virtuții, au contat ca scopuri impuse în opera de artă cinematografică.

Realizarea tendențioasă însemna o satisfacție dată unui public încă necopt în gusturile sale. Indrumarea spre alte zări, în care arta să însemne altceva decât L'armée du salut, a găsit în Douglas Fairbanks un susținător de seamă. El a înțeles că: **la lutte pour l'existence nous force a relâquer à l'arrière plan de notre vie, „les rêves vermeils, les desirs ardents et les ambitions de la jeuneuse; mais si nous les comprimons au fond de nous mêmes ils n'en meurent pas pour cela, ils persistent à travers les années et nous permettent par moment de rêver les rêves».**

De aici a pornit ideea realizării lui Voleur de Bagdad. Aventura nu poate fi vulgară. Ea trebuia să fie poetizată. Aspirația purta în cărcă voința. Se restabiea astfel un echilibru care creia acestui neo-romantism, caracteristice similare clasicismului.

Lanternă magică a realizat astfel în spiritul american atenția potrivită unor preocupări și de alt ordin decât cel util.

Poezia din Voleur de Bagdad poate transforma orice materialism, oricât de dur ar fi el. Dar această poezie și aici stă tot meșteșugul lui Fairbanks se îndeplinește real, cu mijloace pe care le bănuiești contemporane, spre marea satisfacere a spectatorilor încă neînțelegători ai artei pure.

„Notre ame infime est plus près des actions d'éclat, d'aspiration à des meilleures choses, à des plus nobles pensées, au desir d'obstacles a surmonter, des succes à gagner, que des vicissitudes journalières de notre lutte sur cette terre.“

Dacă Douglas Fairbanks înseamnă prin aventurile sale cavalerul romantic al vremii, Charlie Chaplin, pentru aceleași motive, înseamnă vagabondul sentimental prin excelență. Douglas privește viața așa cum o vede Ahmed din voleur de Bagdad: **Happiness must be Earned.**, (câștigă-ți norocul). Totul se reduce la luptă: dar luptă cu mijloace moderne: eroice, virile.

Și Charlie Chaplin luptă. Și el corectează viața. Scopul ei nu este neapărat practic. Sunt preocupări sulatești care aspiră spre frumos. Deaceia tipul lui Chaplin gândește la o schimbare a vieții actuale americane în care polițistul, supremația stupidă a femeii, banul, apare în plan primar. Ca și Douglas, Chaplin nu are nici o legătură cu vagabondul din Mizerabilii. Sentimentalismul lui este inexistent. Mi-

„200.000“ de Schalom Alechem, Regie Granowsky

zeria vieții i-a creiat un surăs de toleranță în care credința în mai bine n'a suferit. **La ruée vers l'or**, cea din urmă realizare chapliniană poartă în ea toată ideologia unui temperament combativ și optimist. Frumusețea scenelor care trăiesc din contrastul dorinței și a realității, creiază spectatorului o stare de spirit în care regretul de a nu trăi în altă lume nu ocupă cel mai mic loc.

Vagabond genial, Charlie își poartă surâsul dealungul tuturor suferințelor umane; pentru spiritul american deșteptat de elanul lui Douglas Fairbanks, Chaplinismul înseamnă un nou îndemn spre o viață alta. Preocuparea de frumos și de bine ne apare ca unic scop al unei lupte inegale; credem în victoria celor puțini.

Din tot efortul cinematografic american, se degajează ideea de acțiune. Scopul este frumosul și binele. Mijlocul este tehnica.

„Aux Etats Unis nous pensons que l'art cinematographique est un assemblage de manifestations scientifiques des temps actuelles“.

Această formulă a lui Chaplin subliniază ceea ce am notat mai sus.

B. Florian

ARTHUR SEGAL

Diracția spirituală a ultimelor două decenii, grație temperamentului lui Arthur Segal, se manifestă cronologic dealungul unei cariere sbuciumate ca însăși epoca.

Țara care l'a svârlit spre tărâmurile concave, îi păstrează încă pânze din influența gingașului Grigorescu. E tot ce se cheamă stigmat românesc în opera lui.

Liberat, influența congregații internaționale se filtrează direct prin porii lui. Conviețuirea cu epoca, clădește într'insul o conștiință individuală, pe esența unei structuri din ce în ce rafinate. Laboratorul său cotidian clișează neobosit, fizionomia unei lumi de tranziție. Intensitatea producției lui, un tempo silbatic, contrast cu ținuta-i contemplativă.

Clădirea se etajează.

Lirismul din 1895, umbreluță dantelată de foșniri de zefir, nu-l prinde decât pasager. Avant-garda orașului metropolă, îi desvăluie artere în luciditatea realistă a aparențelor, ca fenomene strict optice. Ochiul încă în funcție de miragiul proaspăt.

Producția lui precizează dintr'un început un paralelism cu Signac: înțelegerea problemei luminei; singura problemă, axă cu resort infinit pentru aproape întreaga-i activitate picturală.

Stăpânit de dinamica culorii lui Van Gogh, înțelege apoi și desăvârșește distrugerea perspectivei, concomitent cu Matisse.—Sbuciumările de tot felul se imprimă în această conviețuire cu atelierul european, desvăluindu-ne o marca comprimată dureros pe toate pânzele lui.

Treptat, realismul subiectiv mucegăește și o simfonie de culori dramatice, deschide o perspectivă nelimitată. — Impresionismul nu-i lasă nici o cicatrice sufletească; tehnicește i-a rămas înainte stricta problemă de lumină.

Războiul, tanc uriaș oprește rotativa creației lui din cea mai afirmată ipostază.

Mărunt în măruntaele cataclismului, Arthur Segal, își coboară seninătatea privirilor spre propria-i humă, departe de pensulă—obiect al lichidărilor sufletești.

Filosofia îl coboară spre om și îi precizează relativitatea «mărimilor».

Sihăstrit în Elveția, flirtează anonim cu mișcarea dadaistă. Provocat sufletește concepe: «Grundlagen der wesentlichen Kunst» cercetări filosofice, program pentru arta lui de mâine. Armistițiul politic, întoarce la marea pe toți agitatorii păcii, închiși până acum între pietrele climaterice ale Elveției. Arthur Segal își netezește un nou drum spre pensulă.

Aparențele realiste se obiectivizează în spiritul lui deacum ca o reprezentare uniform egală. Prin simplitatea expunerii, tablourile sale capătă empreinta unui sentiment profund, primitiv...

Deacum lui Arthur Segal contactul cu lumea simbriașilor artei îi displace.

Acumulând un uzufruct rodnic, culese o recoltă din plin. Perspectiva unei arene virgine, îi necheza prin sânge o nouă intuiție.

Și o nouă formă plastică îi fu preocuparea. Putința de a tâlnăci importanța unui subiect în afară de conformația lui intrinsecă și de-al transpune în funcție de limitele însăși ale cadrului inițial, duce la sfărâmarea centrului plastic; răspândirea lui pe întreaga suprafață pictată, distruge pentru spectator, ideea centrală dominantă (a subiectului de până acum reprezentat astfel). De aceea în scara valorilor, Segal situează deopotrivă de egal, pomul și oaia, mărul și omul. «Die Zentralische Komposition ist die Gewalt, die vom Zentrum als der Hauptsache ausghet, sich über das Ganze des Bildes ausbreitet, alles niederzwingt»... Realizarea artistică însă, se capătă treptat, și numai cu mijloace pur picturale. Artistul jucăuș pasionat, are nevoi urgente de primeniri ca-

Arthur Segal

tegorice. Voința și expresia ei lucidă, imbold oricând pentru descoperiri. Și Arthur Segal, prin echilibrarea proporțională a culorilor, după o gradațiune continuă de la întunec la lumină, (prin alăturarea polilor opuși) reușește să așterne pe tablou un raport egal de umbră și lumină. Pentru acest motiv, Arthur Segal împarte tabloul în pătrate aproape egale; ai impresiunea unui tablou clădit din alte multe, cu subiecte uneori de sine stătătoare, alte ori simultane (o apropiere de futurismul italian) dar unite între ele prin aceeași stare sufletească, și o perfectă compoziționare tehnică).

Spiritul său deacum pus pe reformă, nu e satisfăcut de rolul veșnic acelaș al cadrului, barieră între tablou și lumea înconjurătoare. Cadrul va reprezenta pentru dânsul, legătura continuă cu lumea exterioară, quintesența formală și coloristică, săgeata propagatoare în inima temeliei vecine. «Der Rahmen schliesst nicht ab, sondern führt aus sich heraus — die Beziehung zum Kosmos herstellend» — În consecință își va picta și rama, căutând să răspândească printr'însa, universalitatea tabloului cât mai în afară, creiând astfel iluzia unei ficțiuni coloristice, nici odată conturate.

Curajul unei varii experiențe, unei veșnice primeniri (când alții șapirografiază la infinit moștenirea, secătuită de secole, din atâtea culmi de civilizație) nu-i permit lui Segal, afișagiul unei reclame comerciale. — De aceea numele lui (puțin trâmbișat de adepții ce-i privec opera cu smerenie), nu ispitește încă hoarda negustorilor.

O viață de ascet, între gând și impulsul creațiunii, expulsează treptat omul, din arena bunurilor burgheze. Și în chilia alchimiei lui picturale, Segal își făurește noi posibilități, noi tuneluri. — Inspirat de literatură, de întreaga explozie expresionisto-mistică, a sufletului osândit de defectiunea politice germane, Arthur Segal, simte nevoia strigătului dureros, și creiază ciclul «Arbeit», «Ehe» etc... Osândit astfel la narațiunea picturală, susține alături de alții, ideea unei picturi sociale (Gross și Otto Dix, au fost cei cari au perseverat în această direcție) pictura nefiind un sport coloristic «sondern sie ist Beziehung und Verbindung mit dem Ganzen, im Ganzen eingeordnet als ein Teil im Ganzen und als Ganzes im Teil»...

Și când spiritele o vreme acaparate de nevoile vieții de azi și mâine se astâmpără, Arthur Segal, departe de vicisitudinile gălăgioase, revine la sine. O eră nouă de construcție se impunea. Se reclădeau cetățile, uzinele, drumurile; seninătatea constructorului învăluia ca într'o baie de ciment armat, întreaga suflare păduchită de dorințele supremației egoiste. Materialul lemn, fier, sticlă, ciment, creștea estetic în noua înfăptuire. Voluptatea echilibrată creia pioneri proaspeți. Pictura își modifică mersul ei ascendent, sacrificându-se pentru gospodăria nouă arhitectonică. Insuși Kandinsky se complace în noua atmosferă. Romantismul expresionist în dizolvare, față de noua reacție socială, mai oferă câteva câte-va excepții sentimentale. În Franța o pleiadă de forțe noi, defensiv, se retranșează în fața noilor frământări. În acest dualism de forțe opozante, Arthur Segal păstrează «un juste milieu».

Prea puțin deslegat de stricta și obiectiva așezare formală cubistă, romantismul culorii încă îl persecută.

Într'o seară de vară din 1922, pe una din insulele germane din Ostsee îmi mărturisii păcatul lui cel nou: «Goethes Farbenlehre und die moderne Malerei». Dealungul manifestărilor picturale, lumina propriu zisă a avut epoci mai mult sau mai puțin importante. Înainte de Rembrandt, a dominat forma și culoarea; apoi clarobscurul lui, prezintă pentru întâia dată problema luminii, în detrimentul culorii. Pleinairismul în—și neoimpresionist, ridică lumina la prim rang, în detrimentul culorii dar și al formei. — Cubismul susține culoarea cu propria-i intensitate de lumină așa fel, că nu poate concepe de cât variațiunile luminoase provocate de materia colorantă, și nu o chestiune «lumină» privită aparte. Considerăm, ca încercare eronată și superfluă, tendința de a îmbogăți culoarea cu lumină proprie, cu o lumină mecanică; chiar aceea artificială n'ar determina decât lumini complimentare. Această chestiune ne poate sugera pentru viitor, posibilitatea unui studiu amănunțit. — Astăzi constructivismul, încheat complect în arhitectură, nu mai prezintă pentru noi, decât un sistem de constructivitate (compoziționare specifică spiritului vremii) pentru viitoarele plâsmuiri; reabilitarea pe care Arthur Segal i-o dorește, se prezintă pentru noi fără de prea mari făgădueli, căci ultimele sale cercetări mărturisesc tendința însăși a preocupărilor noastre: INTEGRALISMUL, care și valorifică existența din toate frământările uceniciei laboratorului sufletesc actual, în care Segal e încă un făclier de marcă.

Smeriți și îndrăgostiți, față de omul ce a închinat o viață unui ideal de muncă cu o serenitate filozofică, îi transmitem de pe aceste meleaguri, salutul și întreaga noastră credință.

„ I . N . T . E . G . R . A . L ”

REVISTĂ DE SINTEZĂ MODERNĂ

ORGANAL MIȘCĂREI MODERNE DIN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE

REDACȚIE : BUCUREȘTI : F. BRUNEA, ION CALUGARU, M. H. MAXY, ILARIE VORONCA

REDACȚIE : PARIS : □ B. FONDANE, MATTIS TEUTSCH

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA M. H. MAXY. — CALEA VICTORIEI 79, ET. I.

N . O . T . I . T . E

Etant convaincus que toute une année, ce travail intense, doit octroyer à l'homme qui n'est pas un rentier un intervalle de repos, nous annonçons par ce numéro que nous prenons des vacances jusqu'à l'automne.

Quoiqu'on ne puisse pas déduire, des cinq numéros parus jusqu'à ce jour, un bilan fort suggestif, nous pouvons toutefois, nous réjouir de certains résultats satisfaisants qui nous prouvent qu'aucun terrain (d'activité) n'est précaire au début et qui, d'autre part, ne nous suggèrent pas le regret de n'avoir pas commencé plus tôt :

Les problèmes discutés dans „Integral“, la révélation, pour un public tenu arbitrairement dans l'ignorance des nouveaux aspects de l'art qui existent depuis longtemps non seulement dans l'Occident civilisé, mais dans les colonies de l'Afrique et de l'Amérique du Sud même : les arts plastiques, la poésie, le théâtre, l'écran, le sport révélés à ce public nous donnent le droit d'affirmer que notre effort n'a pas été aussi inutile qu'il le paraissait au début.

Il est vrai qu'il faudra encore du temps jusqu'à l'unanime compréhension des courants/activistes modernes ; pour cela, il faudrait supprimer le préjugé séculaire d'un art enfermé exclusivement entre les frontières d'une nation, il faudrait proclamer sans cesse l'idéologie de la vie dynamique, cette remplaçante des vieilles hérésies de caste et de famille ; en un mot il faudrait ouvrir pour tous la „porte à nouveautés“ retenue jusqu'à présent à la frontière par les douaniers de la tradition.

Les amis sur lesquels nous pouvons compter : C. Brăncuși, Jean Cocteau, René Clair, Ribemont-Dessaignes, Tristan Tzara, Friedrich Kiessler, Ion Minulescu, A. L. Zissu, Gala Galaction, Mattis Teutsch, B. Fondane, Arthur Segal, Cesar Domela, Nicolaus Braun, Nicolas Beauduin, Ilarie Voronca, Stephan Roll, B. Florian, I. Sternberg, Mihail Cosma, Peretz, Corneliu Mihăilescu, M. H. Maxy, ainsi que les écrivains représentatifs du nouvel art à l'étranger dont on nous a promis la collaboration future, sont une garantie pour le maintien de la réputation qu'„Integral“ s'est faite : celle d'être le miroir—et le seul—de toute la syntaxe moderne.

■ D. Tudor Argezi găsește că la 45 ani nu se mai poate învăța nimic. Ar fi să atribuim prea mare gravitate unei aserțiuni, care pentru un intelectual ca d-sa, curios de tot ce evoluția sensibilității și spiritului uman aduce nou, nu poate fi decât o admirabilă butadă. Vârsta pe care o institue scut pentru tentații, e după clasică zicală, dimpotrivă, periculoasă.

Goethe, septuagenar era în plină sexualitate, Painlevé călătorește ministerial cu avionul. Când însăși epoca umflată de surprize ca de secole, vine să ne desmintă vârsta, stăruința într-o prejudecată estină și mucegăită, constituie un anacronism. Omul modern n'are vârsta oficială, care se găsește numai la azil și la copaci. Răbojul lui e scris de spațiu nu de timp.

■ Premiile naționale de literatură pot sta fără să determine contrast alături de diplomele și medaliile decernate încurajator expozanților de produse zootehnice sau agricole.

Și aci o diferență în favoarea celor din urmă —sforțări cinstite răsplătite estin cu brevete al căror răsunet nu străbate rama de pe zidul domestic. Ministerul artelor pentru rațiuni explicabile cari scuză chiar ironia-i involuntară, a transformat un oficiu vechi de când Elada, în instituție de binefacere. De aceea criteriul de la baza recompenselor pecuniare, se poate întâlni și în statutul societății „Caritas“, pentru înlesnirea membrilor și înmormântare, cu în minus reducerea sferei exanxiunii generoase la câțiva predestinați. Aceștia tocmai pentru excepțiunea de care beneficiază li s'a rezervat dela majorat, —apanagiul pe viață— premiul anual. Așa zisele comisii, cercetări, recomandări sunt pură formalitate. Cum vrei ca ministrul artelor să li auzit sau să admită alți literați de cât d-nii Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Codreanu etc. De fapt ministerul care n'a făcut de cât să imprumute sistemul Academiei, n'are mai mult discernământ ca societățile literare cari la rândul lor se orientează după manualul admirabilului filantrop. În consecință premiul poeziei (?) (fiindcă trebuie acordat) revine unui colizant simpatic, alromanului însă și președintelui care și-l atribuie cu dela sine putere, al nevoilor unui prieten pornit pe fonduri fiindcă se însoară, și așa în fiecare lună. De ce să ne mirăm că Argezi e socotit încă debutant și că în schimb „Conservator et comp“, carte scrisă în trei sferturi de oră la „Maternitatea“, s'a bucurat de 20.000 lei. (De nu ne înșelăm cel din urmă nu aparține S. S-R ului, sau dacă, e desigur în urmă cu cotizațiile. Celălalt și le plătește regulat).

■ Ar fi trebuit poate să ne ocupăm mai amplu de exhibiția constructivistă de la Teatrul Popular, deocamdată, până când alții o vor organiza pe baze mai solide, singura.

Dacă ne ocupăm, cu regret pe scurt, e că manifestația mult trâmbițată n'a fost o surpriză nu numai pentru profani dar chiar și pentru inițiați.

Găsim că neglijența pregătirei, sărăcia mijloacelor, elementele hibride, nu constituie zestrea serioasă a unei familii „avansate“.

Insuccesul a ricoșat involuntar chiar și asupra acelor cari deși neinteresați direct la o astfel de demonstrațiune ar fi fost fericiți s'o aclame.

Ne pare bine că, chiar din sânul exhibițiilor s'a găsit un glas care să condamne ușurința unor tineri cari neexperimentați se orientează după pseudocompetința unui „European încercat“.

■ Primum „Aviamento alla pazzzia“ de Franco Casavola. Edizioni Futuriste di „Poesia“ Milano 1924.

Construcție muzicală, spațial—dinamică, ritmo—melodică Ascensiune eterică, nu cucerire materială de elemente gazoase prin pondere forță motrice 300 II. P.

Exaltare lentă pe modulațiuni sonore sau catifelate de orgă.

Miros, pe alocuri, de misticism trecentesc : satisfacție libidinei tradiționaliste.

Imagism mixt. Surprize gradat acordate, crușare de șocuri sincopale.

Incursiune continuă în speculativ și psihopatologic.

Revizuire de material demodat.

Spre fine: elan vertical, căderi în vid, looping-uri neprevăzute, sbor, plan, aterizare cu mici accidente.

În substanță, construcție înaripată extensivă pe scări de logică și sintaxă.

■ **QU'EST-CE QUE L'ART MODERNE?** de F. Jean Desthieux (librairie Plon, Paris.) Carte care asemeni romanului. Ce-i de făcut? a lui Cerneșevski, și-a concentrat textul în titlu și mai ales în semnul de întrebare. În cele 111 pagini sortite ghid pentru vizitatorul profan al Expoziției internaționale de artă decorativă din Paris, nici o precizare, nici chiar repețirea unor definiții, consacrate. Autorul deși afirmă că expoziția e destinată să exprime existența unei arte nouă, deși e convins de existența ei ca și de aplicarea originală în industrii, deși în prefață își atribuie misiunea de a o explica, susține că nu se poate anticipa asupra caracterului expoziției, ca și cum acesta ar fi fost țelul cărtii. Dar ce-i arta modernă? D. Desthieux se hotărăște să ne-o împărtășească nu cum o concepe d-sa, ci prin câteva glasuri „autorizate“:

D-na Aurel, scriitoare specializată în modă feminină: „Une des saines applications de l'art moderne, c'est le décor de théâtre. Il donne là tout ce qu'on en peut attendre, et là certainement ne sera pas détrôné.“

D. Louis Gillet criticul lui *Revue des Deux Mondes*, *Beaux-Arts*, etc.: „A quoi reconnaître qu'un meuble est moderne en dehors de ce fait qu'il n'imité visiblement aucunes des formes du passé? **Vraiment, je n'en sais rien du tout.** C'est ce que nous verrons en 1925“.

M. Hubert-Giraud, reprezentantul industriilor provenșale: „La codification du mot moderne me paraît pouvoir être: objet exécuté dans un style qui ne permette pas de le classer parmi les styles classiques“.

D. Jean Locquin, președintele comisiei de *Beaux-Arts*: Comment discerner ce qui est moderne de ce qui ne l'est pas? Question très délicate.

D. G. Risler, sociolog: Moderne me semble un terme inexact; j'aimerais mieux: nouveau.

■ D. Louis Dimier; cel mai savant din istoricii artelor: A quel signe il convient de reconnaître le moderne? Que ce soit quelque chose qu'on n'ai jamais vu.

D. M. R. Koechlin, președintele „Prietenilor Louvrului“: Définir l'art qu'on nomme moderne? je n'en vois nulle nécessité; il est très divers et déborde toutes les définitions où l'on prétendrait l'enfermer.

M. Frantz Jourdain, președintele salonului de toamnă. Comme l'affirmerait M. de La Palisse, le moderne est ce qui n'est pas ancien. Etc, etc.

La dracu, avem dreptul să ne întrebăm odată cu autorul ce-i arta modernă? În sfârșit d. Guillaume Jeanneau, inspector al artelor frumoase: „Le vrai modernisme est étranger aux querelles des cénacles, des petites revues et des grandes boutiques. Il est dans la vie, qui ne loge pas dans des ateliers d'artistes.“

Le vrai modernisme se crée dans le bureau de l'ingénieur. Singura definiție, deși insuficientă, capabilă totuși să sublinieze o tendință. Restul e un efort crescendo de a debita toate insanițățile. Prețios doar titlul de pe copertă. D. Desthieux dacă în loc să fi consultat persoanele autorizate ar fi răsfoit de pildă colecția „Esprit nouveau“ cu siguranță că găsea răspuns la chestiunea ce-l preocupă, din nefericire într-o măsură superficială.

■ Să se consulte librăria „Hasefer“ din str. Caragheorgheviți, în ce privește cartea, literatura, drama și plastica modernă.

■ **NICOLAS BEAUDUIN:** D'une nouvelle conscience poétique et de ses moyens d'expression. Edition de la Vie des Lettres. — Neuilly-Paris. Una din frazele autorului rezumă broșura și elimină posibilitățile comentariilor îndelungi:

„...La poésie se délivre du cercle de la sensation personnelle, pour atteindre à l'oecuménique, au divin, au continu. Elle est enfin sortie des labyrinthes de l'obscurantisme, décadent pour plonger dans la lumière moderne“...

De aci, intensificarea lirismului activ și unitatea de țel a tuturor școlilor moderne cu toate aparentele contradictorii:

„...Dans la dispersion présente, par delà des appétits et les calculs, leurs voix se sont croisées. Ce qui les relie, c'est une façon à peu près identique de penser et d'envisager la société contemporaine et ce que j'appellerai le „pluralisme cinématographique“ de leur époque“.

„Și nevoiei înnoirii mijloacelor de expresie, care corespund noii conștiințe cosmogonice.“

Noi, Revista d'arte futurisă. Directore: E. Prampolini. Via Trento 89, Roma.

Staub, Revue d'architecture. Charles Teige. Kolkouwna 4, Praga.

Zenit, L. Mitsichtch, 22 rue Birtschamine, Belgrad.

Disk Charles Teige.

De stilj, art constructiviste. Dir. Theo van Doesburg.

Les Feuilles Libres, Marcel Raval. Paris.

Blok, Warsova.

„G □“ material pour la construction élémentaire. Hans Richter.

L'Esprit Nouveau. Ozenfant et Jeanneret. 3 du Cherche Midi Paris.

Sturm. Herwarth Walden. Postdameistr. 134 Berlin.

7 Arts, P. Bourgeois. Bruxelles. Boul. Leopold 2.

„Integral“ înlesnește abonamente pentru revistele străine.

In Editura „**INTEGRAL**“

va apare în curând:

„T. X.“ plachetă în 200 exemplare de lux.

Text: Marie Voronca, F. Brunea, St. Roll,

Desenuri: M. H. Maxy și V. Brauner

„**PRINT PAPAL**“ psihismautomat

de **ION CALUGARU**

DESENURI: M. H. MAXY

„**SUPRAAMERICANUL**“ de F. BRUNEA

DESENURI: M. H. MAXY

„**Elegii pătrate**“ de M. Cosma

Desenuri: M. H. Maxy

VERLAG „DER STURM“ / BERLIN W 9

Herwarth Walden:

Einblick in Kunst

Die beste Einführung in den Expressionismus, Kubismus u. a.

70 Abbildungen / 4 farbige Kunstbeilagen
Ladenpreis Halbleinien gebunden M 6.50

F Ü N F T E A U F L A G E

UCIURI
 AQUA RELE
 PISTE
 GEUCHE
 PENSULE
ZIMMER & COMPANY
 LIPSCANI, 90

PERISZKOP

Redactor: Szántó György

ARAD. Piața Catedralei No. 5

BCU Cluj / Central U

FOTO-TEHNICA
 Proprietari:
 N. ZATZU
 A. EBNER
 TELEFON: 21
 42
 Salonul de fotografiat
 deschis zilnic: 9 dim.
 Duminica și 8 seara
 Sărbătorile:
 9 dim.
 10 seara
 Spatiul COGALNICEANU 85
BUCUREȘTI

TRATA
PERSE
 AVOCAT
 CONSULT.
 9-10:30
 7-9 seara
 TELEFON 53
 51
 Str. Temisjana n° 16.
București

EXEMPLARUL
10 LEI

ABONAMENT
200 LEI ANUAL

„I N T E G R A L”
No. 5. — I I U L I E. — 1925

EXEMPLARUL
10 LEI

ABONAMENT
200 LEI ANUAL